

Тема 5.

Місце та роль політичних партій та громадських організацій в суспільному житті

План заняття:

1. Основні причини утворення політичних партій, їх сутність і функції політичних партій.
2. Класифікація політичних партій
3. Поняття, сутність та функції громадських організацій.

Основні поняття : політична партія, громадська організація

Теми рефератів:

Теми рефератів для презентації на семінарському занятті № 5

1. Основні причини утворення політичних партій.
2. Сутність і функції політичних партій.
3. Види політичних партій.
4. «Ліві» та «праві» політичні партії в Україні.
5. Соціальна база політичних партій в Україні.
6. Генеза політичних партій.
7. Етапи інституціоналізації політичних партій в Україні.
8. Класифікація політичних партій.
9. Основні причини утворення громадських організацій.
10. Відмінність політичної партії від громадської організації?
11. Сутність і функції громадських організацій.
12. Роль громадських організацій в політико-правовій системі України.
13. Соціальна база громадських організацій в Україні.
14. Види громадських організацій.
15. Професійні спілки як специфічна форма громадської організації.

Методичні рекомендації до підготовки питань семінарського заняття:

Перше питання: Основні причини утворення політичних партій, їх сутність і функції політичних партій.

Важливо дати визначення поняттю « політична партія», зробити історичний екскурс щодо процесу утворення партій, починаючи із Стародавньої Греції та Стародавнього Риму до сьогодення.

Письмове завдання 1. Заповнити таблиці

Відповідь

Основні етапи утворення політичних партій

Етап	Хронологічні рамки	Характеристика процесу
Зародження	З давніх часів	Формування перших політичних груп, часто на основі ідеологічних, релігійних або соціальних спільнот.
Консолідація	18-19 століття	Об'єднання різних груп і інтересів у певній територіальній одиниці, засноване на спільних цілях та поглядах.
Інституціоналізація	20 століття	Утворення структур, правил і процедур, що регулюють внутрішнє функціонування партії, а також її участь у виборчих процесах.
Розвиток	20-21 століття	Зростання чисельності членів, розширення впливу, адаптація до змін у суспільстві та вдосконалення політичних стратегій.
Сучасність	З 20 століття до наших днів	Постійне апгрейдинг та адаптація до сучасних викликів, включаючи технологічний розвиток, глобалізацію та зміни у політичному ландшафті.

Відповідь***Основні функції політичних партій***

Функції політичних партій	Їх сутність
Представницька	Вираження і захист інтересів своїх членів та виборців у політичному процесі.
Мобілізаційна	Залучення населення до політичної участі та активності, мобілізація виборців на підтримку партійних ідей і кандидатів.
Номінаційна	Визначення та підтримка кандидатів на виборах, які висувують партійні організації для представлення їх інтересів.
Формування влади	Участь у виборах та утворення влади на основі підтримки виборців, а також участь у коаліціях та обговореннях для формування уряду.
Політичне навчання	Освіта та інформування виборців, розвиток політичної свідомості та підтримка політичної культури в суспільстві.
Контрольна	Спостереження та контроль за діяльністю уряду, владних структур та реалізацією партійних обіцянок після приходу до влади.
Соціалізаційна	Вплив на формування політичних цінностей та ідеологій у суспільстві, виховання нового покоління політично активних громадян.

Друге питання: Класифікація політичних партій

Письмове завдання 2 :Виконати графічне зображення класифікації політичних партій або заповнити таблицю:

Відповідь

Класифікація політичних партій

Критерії класифікації	Види партій	Їх характеристика
За ідеологією	Ліберальні партії	Сприяють індивідуальним свободам та ринковій економіці.
	Консервативні партії	Захищають традиції, стабільність і соціальну консервативність.
За географією	Національні партії	Спеціалізуються на внутрішніх питаннях конкретної країни.
	Транснаціональні партії	Діють на міжнародному рівні, маючи інтереси в різних країнах.
За спрямуванням	Соціал-демократичні	Сприяють соціальній справедливості через комбінацію ринку і держави.
	Комуністичні	Пропагандують колективне власність та рівність.
За участю влади	Партії у владі	Зараз у владі, відповідають за прийняття та виконання рішень.
	Опозиційні партії	Протистоять партіям у владі, представляючи альтернативні погляди.
За етнічним складом	Етнічні партії	Приділяють увагу інтересам конкретної етнічної групи.
	Мультиетнічні партії	Збалансовані та представляють інтереси різних етнічних груп.
За віросповіданням	Релігійні партії	Орієнтовані на вплив релігії на політичні рішення.

	Секулярні партії	Відокремлюють релігію від політики та прагнуть до секулярності.
--	------------------	---

Третє питання: Поняття, сутність та функції громадських організацій.

Питання для усного обговорення:

- Дати визначення поняттю « громадська організація»
- Необхідно зупинитись на питанні, що відрізняє політичні партії від громадських організацій

Письмове завдання 3 . Заповнити таблицю

Відповідь

« Відмінність громадських організацій та політичних партій»

Критерій для порівняння	Характеристика політичних партій	Характеристика громадських організацій
Сфера діяльності	Займаються політичною діяльністю, включаючи участь у виборах, формування влади та розробку політик.	Фокусуються на різноманітних суспільних аспектах, таких як права людини, екологія, гуманітарні питання тощо.
Мета і завдання	Спрямовані на досягнення політичної влади або впливу на прийняття конкретних політичних рішень.	Зорієнтовані на досягнення конкретних соціальних, екологічних чи гуманітарних цілей без прямого бажання приходу до влади.
Спосіб участі	Беруть участь у виборчих кампаніях, виражають позиції через програми та	Діють через акції, кампанії, лобіювання та інші форми громадського впливу,

	кандидатів, прагнуть придбати владу.	зазвичай не претендуючи на політичну владу.
Організаційна структура	Мають гілки, партійні комітети, лідерів та членство, які об'єднуються за певними політичними принципами.	Можуть бути організовані в різних формах, включаючи неприбуткові організації, благодійні фонди, групи волонтерів тощо.

- Назвати причини виникнення громадських організацій

Відповідь

1. **Захист прав:** Виникають для захисту прав та інтересів груп громадян.
 2. **Соціальна допомога:** Формуються для надання допомоги тим, хто потребує.
 3. **Екологічна активність:** Діють на захист природи та екології.
 4. **Освіта та культура:** Сприяють розвитку освіти, мистецтва та культурних ініціатив.
 5. **Демократія та правозахист:** Підтримують демократію та борються за права людини.
- Назвати правові принципи громадських організацій, визначені Конституцією України.

Відповідь

Конституція України визначає правові принципи громадських організацій, зокрема: свобода утворення, незалежність від влади, дотримання законів, демократичний статус, відповідальність за статутну діяльність та обліковість перед суспільством.

Письмове завдання 4. Заповнити таблицю

Відповідь

«Правові принципи існування громадських організацій»

Правові принципи	Їх характеристика
------------------	-------------------

Свобода утворення	Гарантує право громадян на створення громадських організацій за будь-якою законною метою.
Свобода діяльності	Забезпечує право громадських організацій вільно обирати свою діяльність та розвивати її у визначених рамках закону.
Незалежність	Гарантує, що громадські організації можуть діяти незалежно від владних втручань та безпеки від переслідувань.
Прозорість та обліковість	Вимагає, щоб громадські організації вели внутрішній облік та забезпечували доступ до інформації для громадськості.
Відповідальність	Зобов'язує громадські організації дотримуватися законів та відповідати за свою діяльність перед суспільством та владою.

Питання для усного обговорення:

- Функції громадських організацій
- Класифікація громадських організацій

Завдання та питання для самостійної перевірки знань

1. Назвіть основні причини утворення політичних партій.
2. Назвіть основні етапи інституціоналізації політичних партій в Україні.
3. Які функції виконують політичні партії?
4. Назвіть типи політичних партій.
5. Охарактеризуйте конституційно-правовий статус політичних партій в Україні.
6. Як фінансується діяльність політичних партій в Україні.
7. Чому політична партія є посередником між громадянським суспільством і державою?
8. У чому різниця між правлячими і опозиційними партіями?
9. Чим відрізняються політичні партії від громадських організацій?

10. Назвіть основні причини виникнення громадських організацій.